

Bádať ako astrobiológ...

**...to je žiť život v
extrémoch**

Dr. Michaela Musilová

Slovenská organizácia pre vesmírne aktivity (SOSA)

Prehľad:

- 1) Úvod
- 2) Astronómia a astrochémia
- 3) Planetárne vedy
- 4) Ochrana planét
- 5) Extrémofily
- 6) Pôvod života
- 7) Inteligentný mimozemský život?
- 8) Ľudia za hranicami Zeme

Astrobiológia:

→ 3 základné otázky:

1) Odkiaľ pochádzame?

2) Aká je naša budúcnosť mimo Zeme?

3) Sme sami vo vesmíre?

Moja inšpirácia

Stretnutie:

Prvý slovenský kozmonaut

Ivan Bella

a Apollo 17 astronaut

"Gene" Cernan

Astrofyzika

- University College London (UCL)
- Výskum na Londýnskom observatóriu

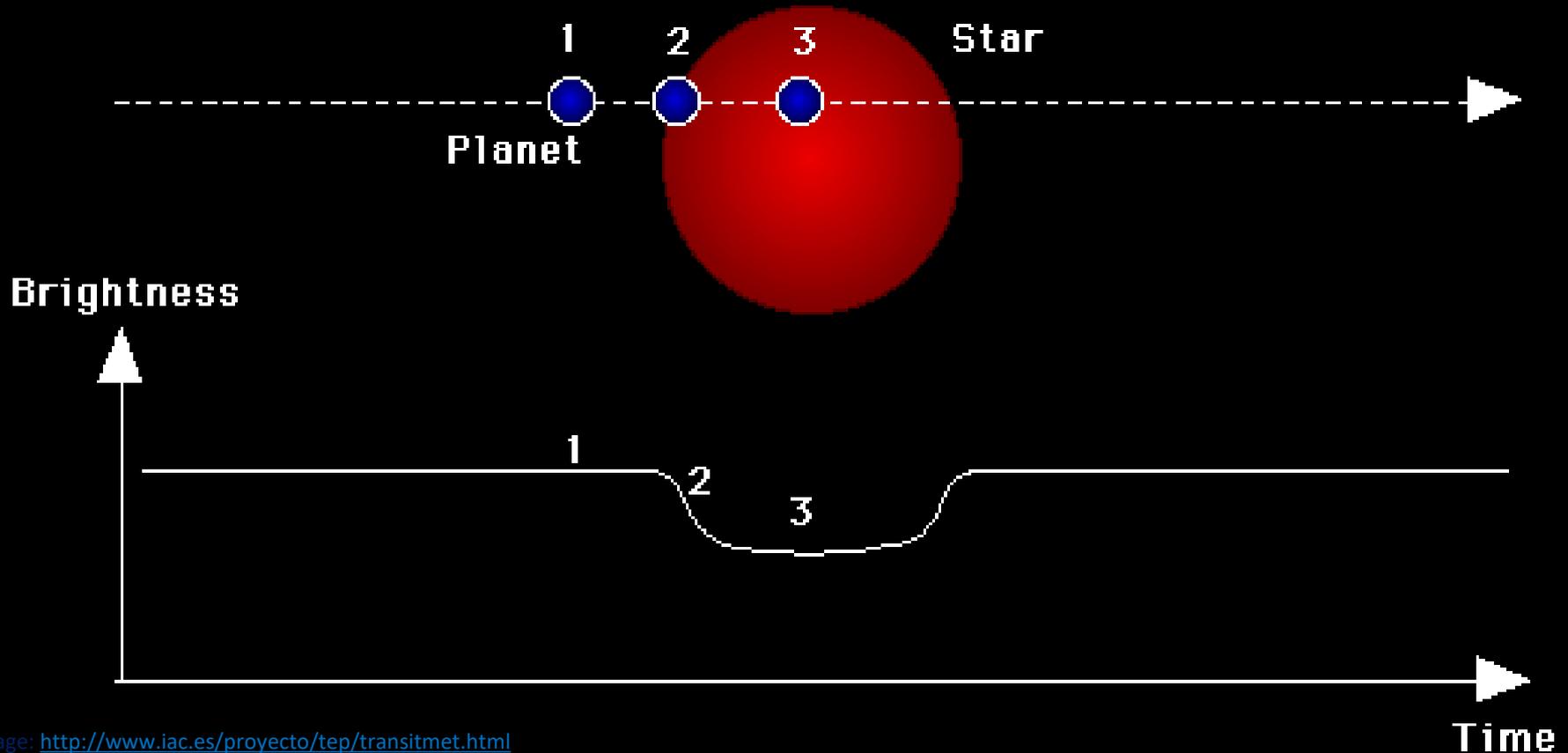
Exoplanéty

- >3560 identifikovaných
- Mliečna dráha:
  - ~1 planéta na každú hviezdu
  - ~90 miliard obývateľných planét vo veľkosti Zeme
- niekoľko extragalaktických planét
- najbližšia známa exoplanéta je Proxima Centauri b (4.2 s.r.)
- NASA Kepler:
  - zmeny intenzity žiarenia ~ 145 000 hviezd každých 30 minút
  - Objavil 80% exoplanét
  - ~5000 ďalších možných planet (kandidátov) – treba ich potvrdiť

Astronomický zákryt

- Zmena jasnosti pozorovanej hviezdy
- vyžaduje vhodnú geometriu (planéta na spojnici Zem, hviezda)
- zistíme priemer planéty
- zistíme periódu z rýchlosti prechodu

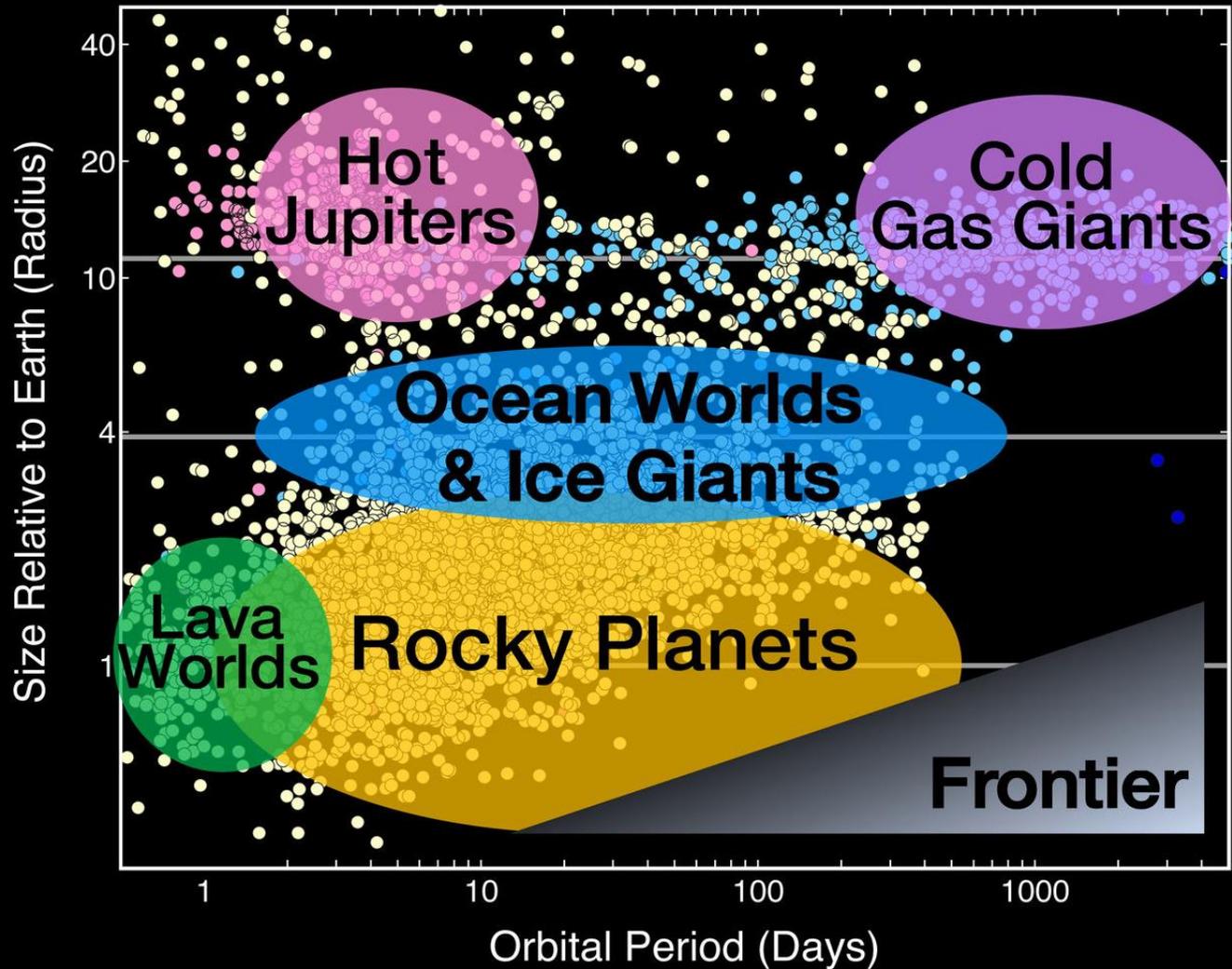
Iné metódy

- Meranie radiálne rýchlosti hviezdy (doppler shift): ide o gravitačný vplyv planéty na dráhu hviezdy a s tým spojené zmeny v rýchlosti pohybu hviezdy k/od Zeme

- > Táto metóda slúži najmä na určenie hmotnosti planéty
- > Výsledok závisí od sklonu dráhy planéty voči Zemi
- Menej populárne:
  - > fotografické pozorovania
  - > gravitačná šošovka,
  - > astrometria
  - > zmena intervalov pulzov pulsárov a mnohé iné

Objavené exoplanéty

nature

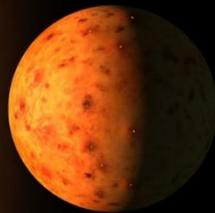
THE INTERNATIONAL WEEKLY JOURNAL OF SCIENCE

Seven potential
Earth-like worlds
orbiting low-mass
star TRAPPIST-1
PAGES 421 & 456

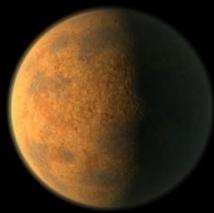
PLANET SUITE

NATURE.COM/NATURE
29 February 2017 £10
ISSN 0422-6962

TRAPPIST-1 System

b

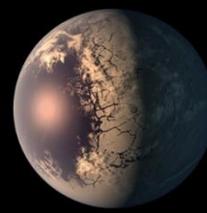
c

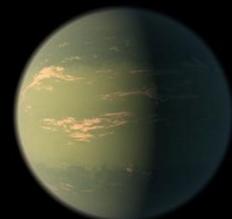
d

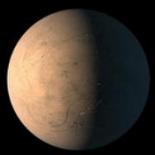
e

f

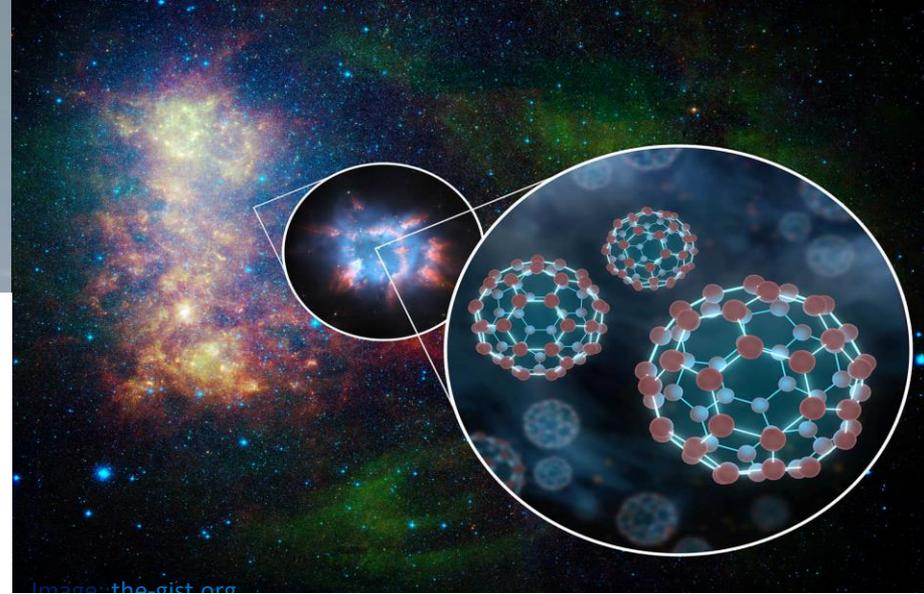
g

h

Illustration

Astrochémia

- Chemické zloženie hviezd, planét, komét a iných vesmírnych telies

- 3 dôležité metódy:

1) Spektroskopia:

→ pohltenie/vyžarovanie svetla molekulami a atómami v určitých vlnových dĺžkach

2) Rádioastronómia:

→ Vyhľadávanie organických látok vo vesmíre (ako glycín – najjednoduchšia aminokyselina) prostredníctvom rádiového žiarenia

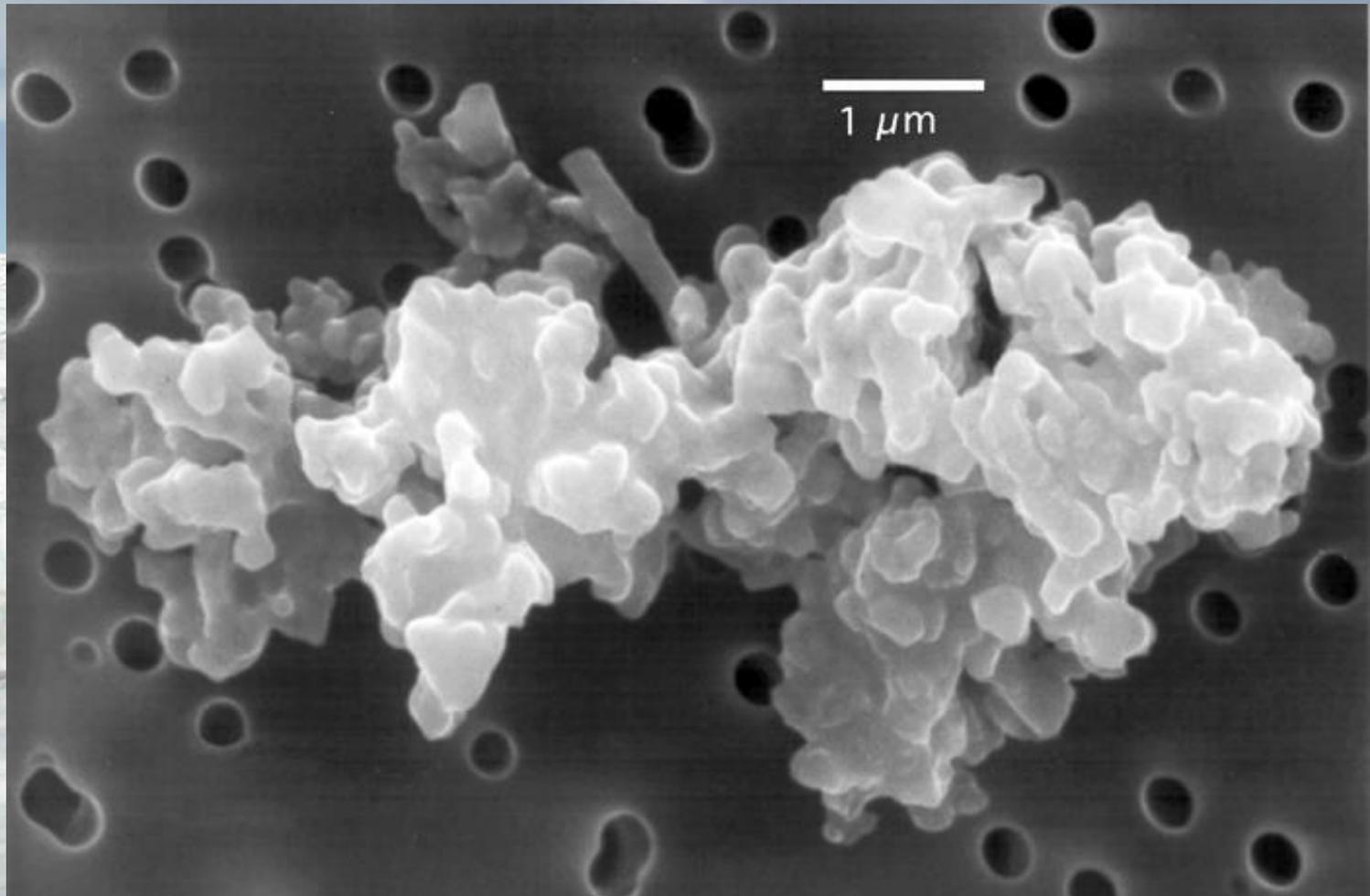
3) Infračervená astronómia:

→ sa zaoberá pozorovaním objektov viditeľných v infračervenom spektre

→ napr. komplexné zlúčeniny uhlíka

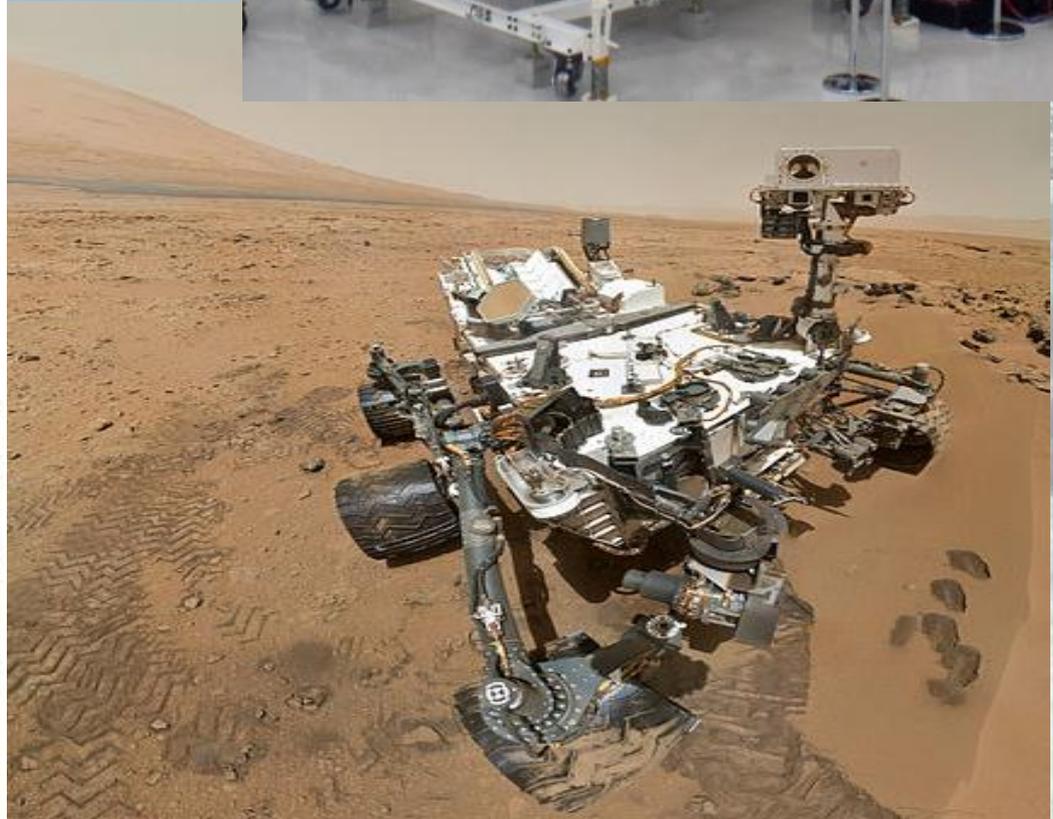
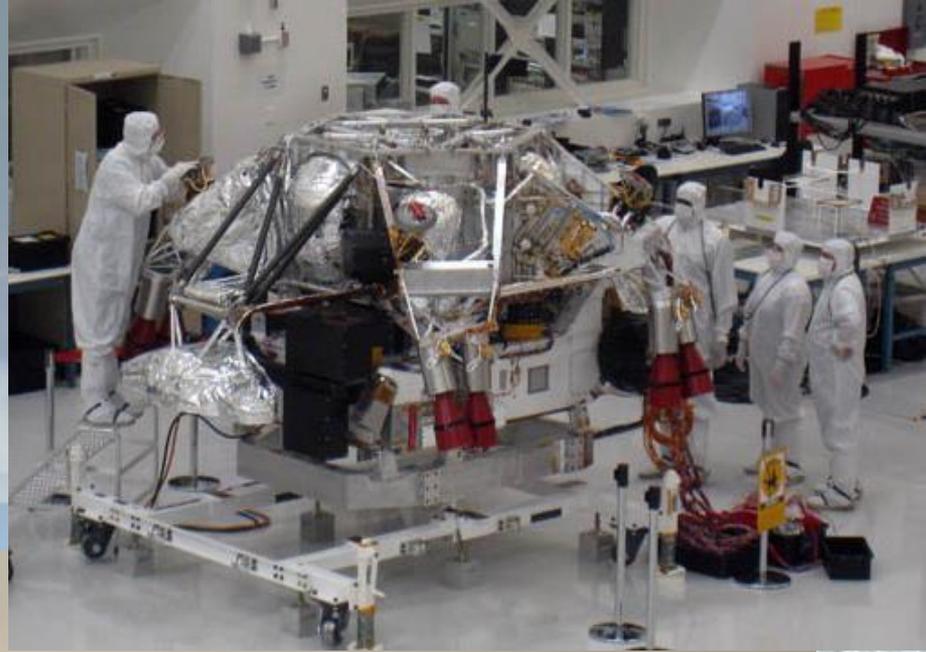
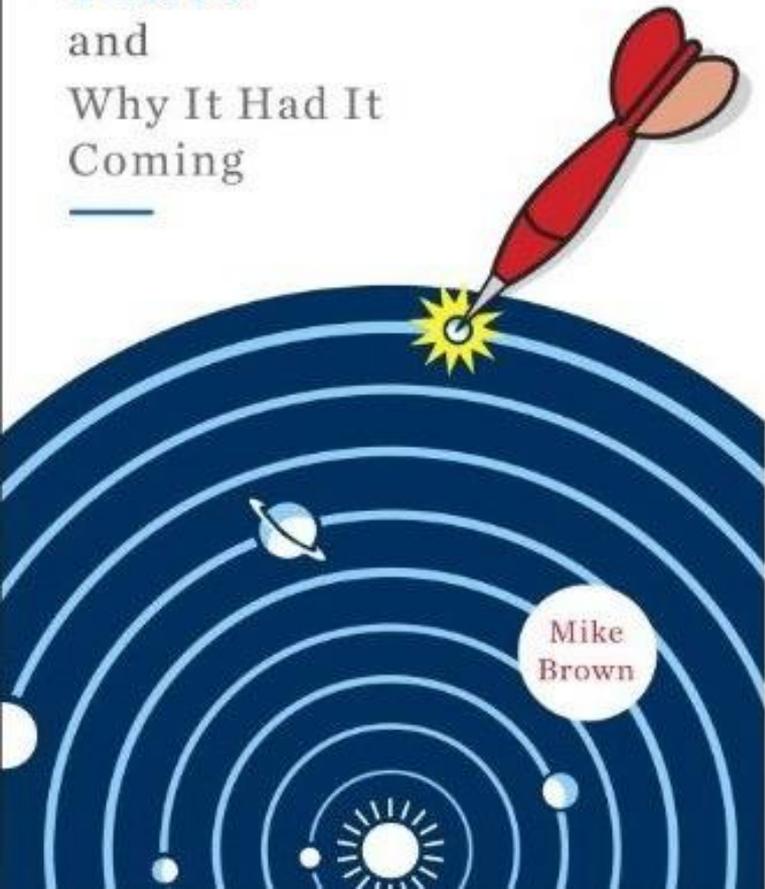
Medzihviezdny prach a hmota

Zrno pórovitého
chondritického
medziplanetárneho
prachu

Planetárne vedy

How I Killed
Pluto
and
Why It Had It
Coming

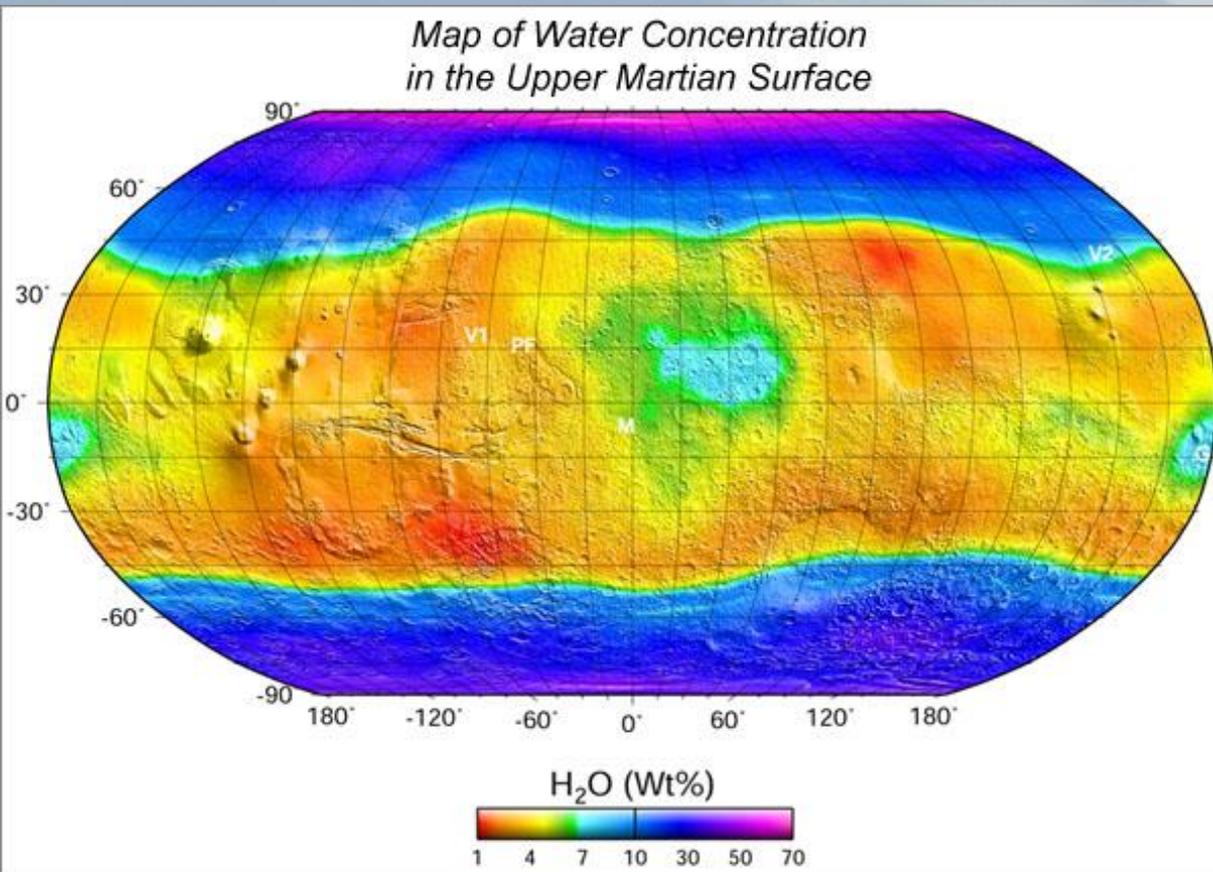
Mars Science Laboratory niekoľko výsledkov:

- 1) **Mars bol obyvateľný v minulosti:** dôležité prvky pre život boli objavené (dusík, kyslík, uhlík, síra, atď.)
- 2) **Silný tok vody na Mars:** objav koryta

- 3) **Vysoké levely žiarenia:** príliš veľké pre astronautov
- 4) **Pravidelné vylučovanie metánu:** mikroorganizmy?
- 5) **Hustejšia atmosféra:** na základe izotopov H, C a Ar

Mars special regions

- časti Marsu, kde by mohol existovať martánský život alebo kde by mohli prežiť pozemské mikróby

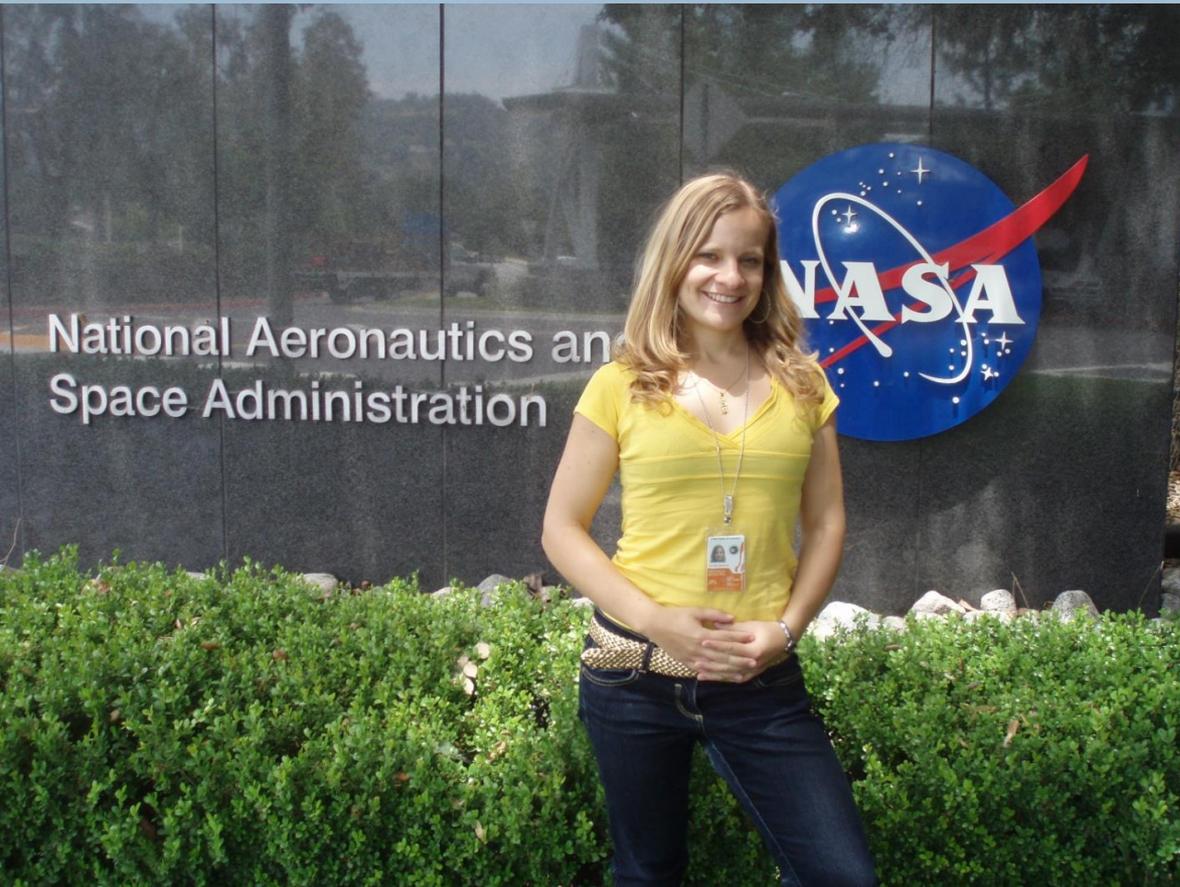

- je to hlavne na základe prítomnosti vody pri povrchu

(From Boynton, et al., 2008, in *The Martian Surface: Composition, Mineralogy, and Physical Properties*, (J. F. Bell, ed.), p. 105-124, Cambridge University Press.)

Ochrana planét v NASA Jet Propulsion Laboratory

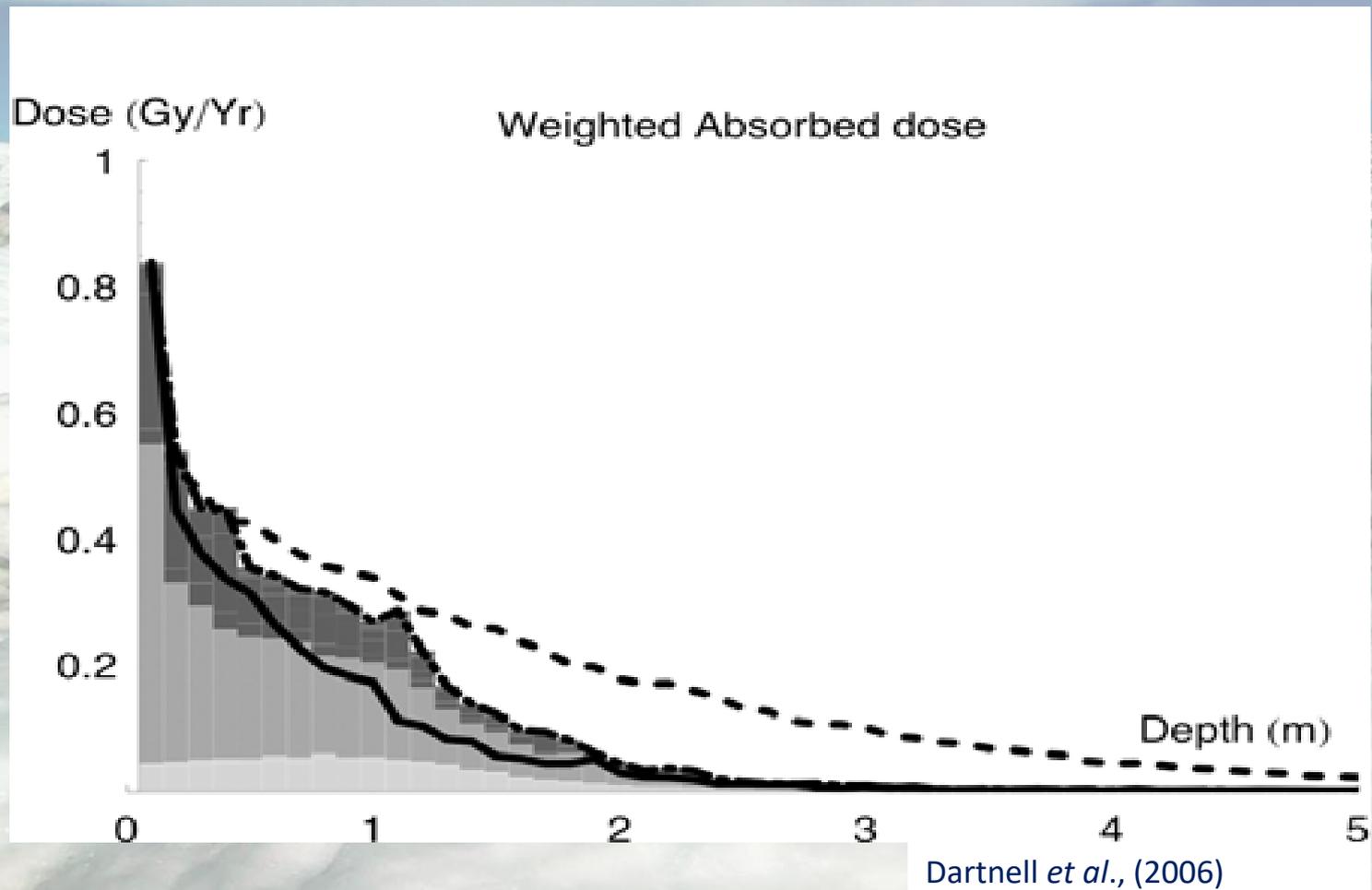
Extrémofily

- JPL a Caltech
- Podobné životu na iných planétach

Magisterský projekt na UCL

- UV žiarenie vs. gamma žiarenie

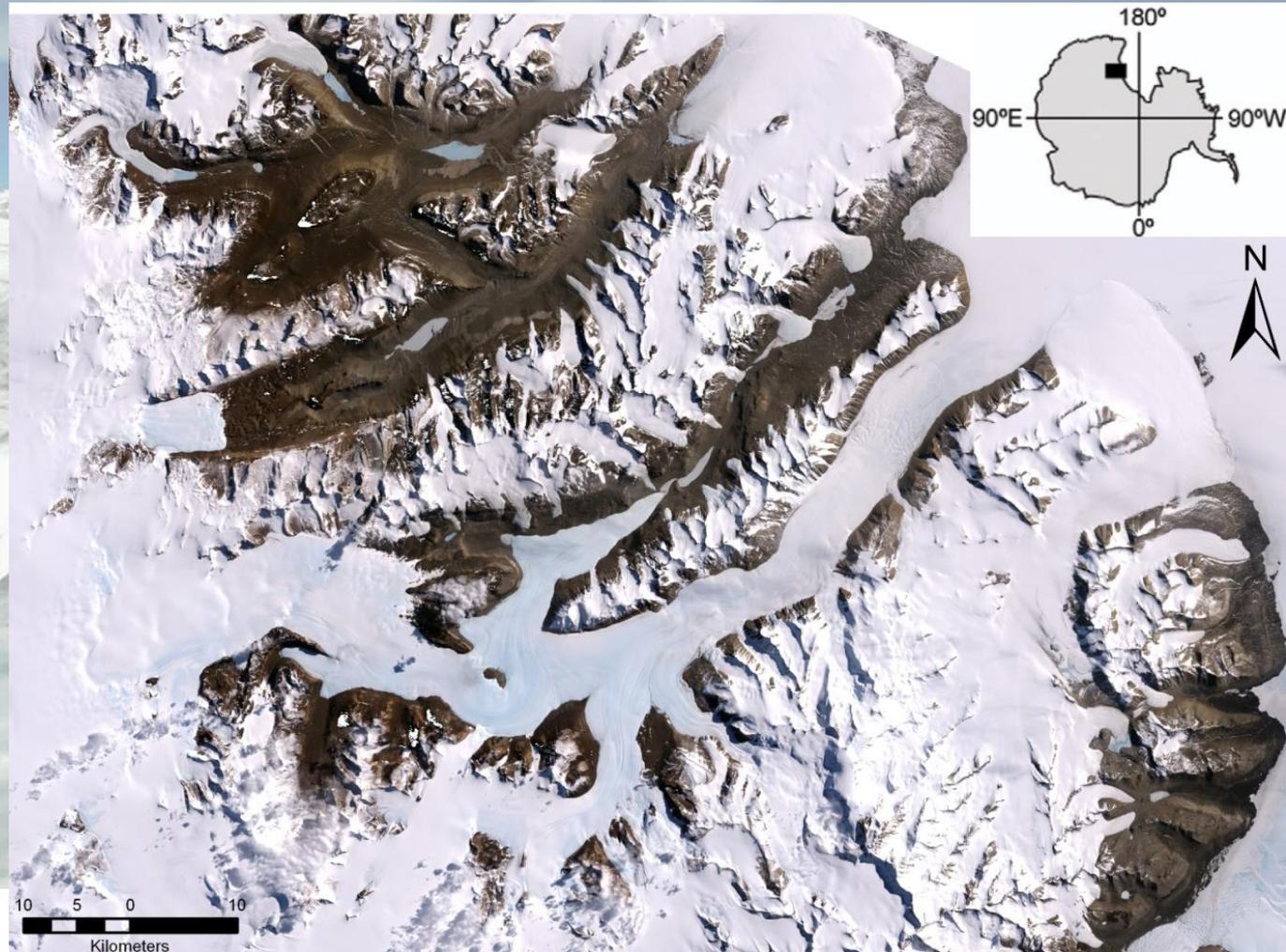
Odolnosť voči vysušovaniu a žiareniu

- >10,000 krát odolnejšie než človek
→ *Deinococcus radiodurans*
→ Prečo?
- **Teória:** odolnosť voči žiareniu je dôsledok odolnosti voči vysušovaniu

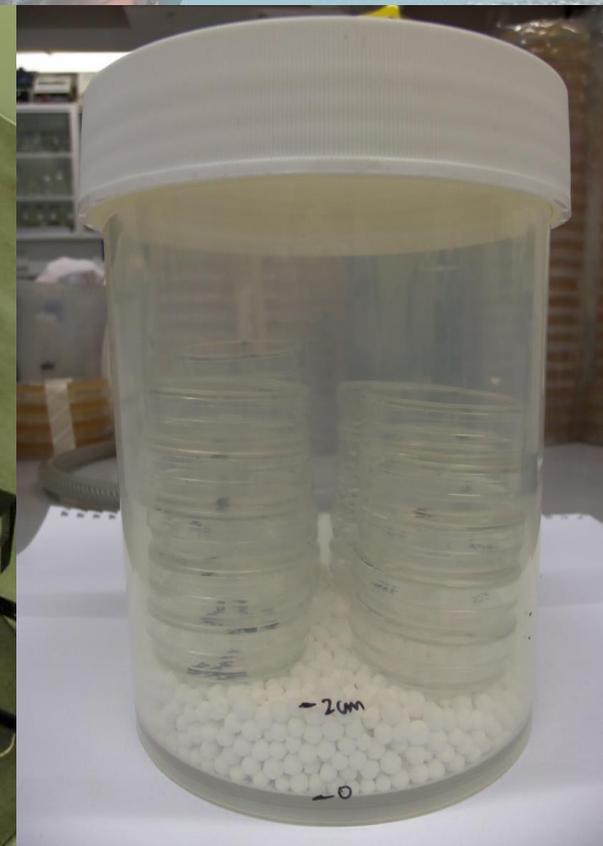
Antarktické suché údolia

- **analóg Marsu:**
  - Silné žiarenie
  - Studené teploty
  - Strašné vysušovanie
  - Málo organických látok

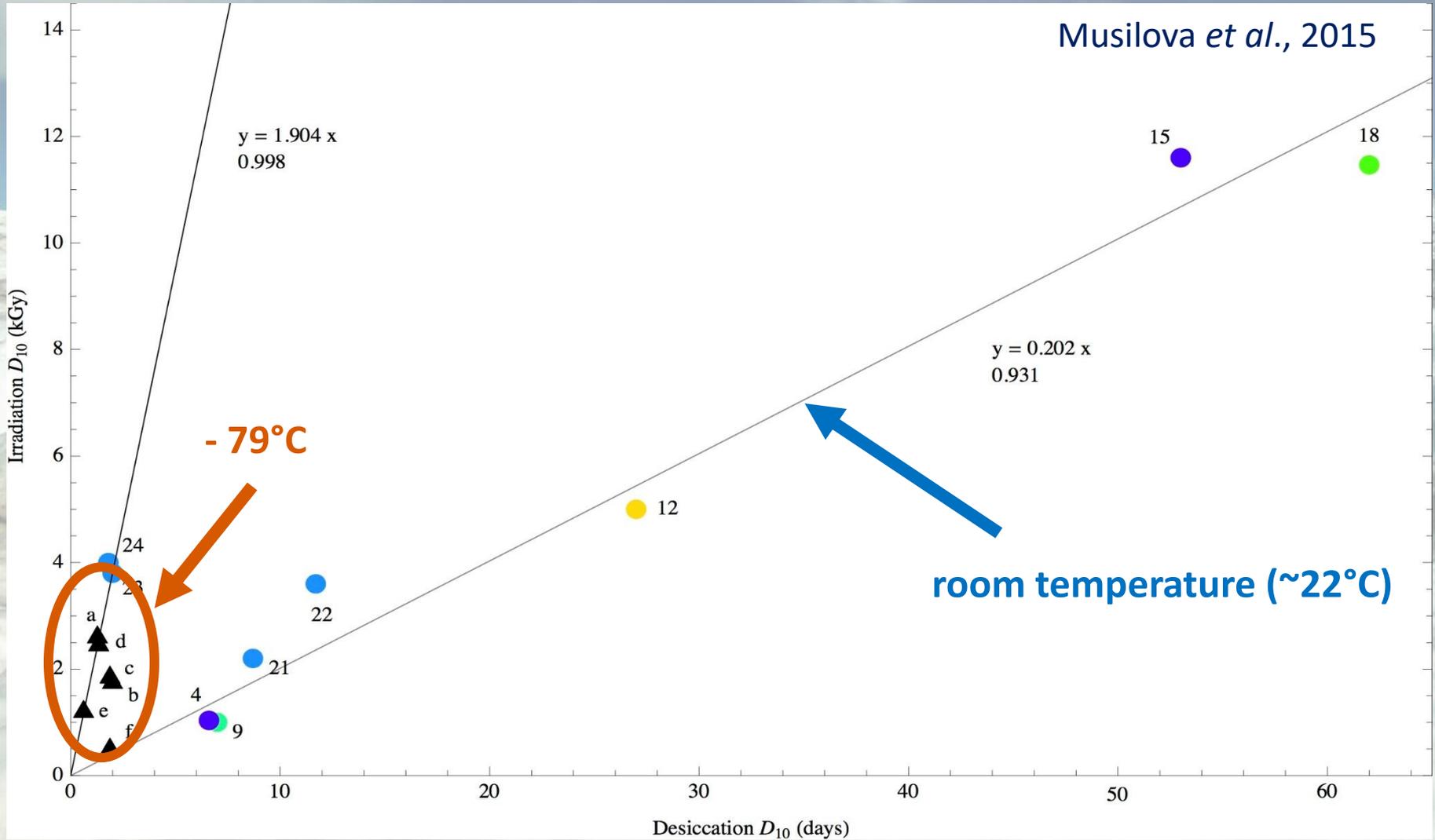

Metódy

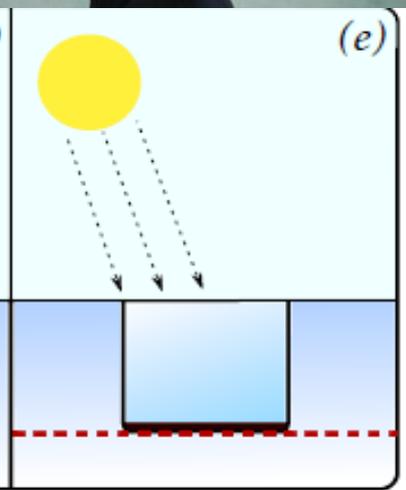
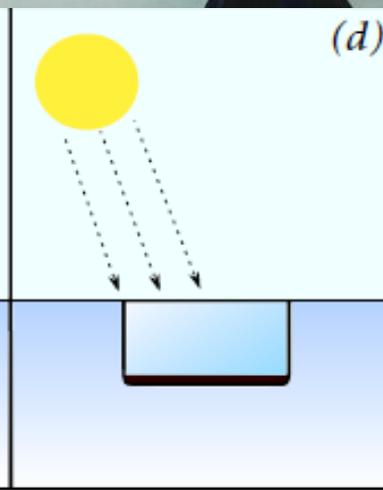
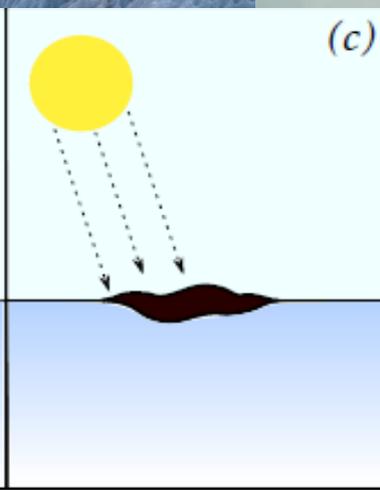
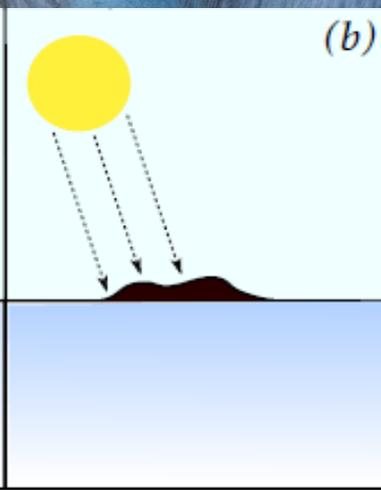
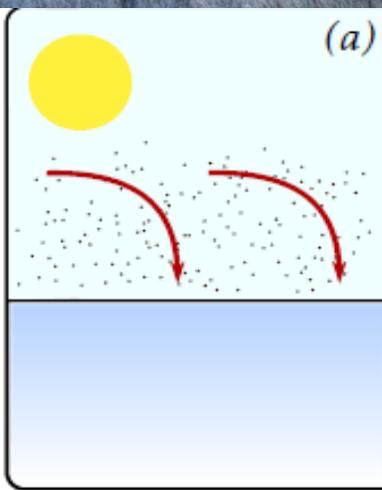
- **Gamma žiarenie:** kobaltový zdroj
- **Vysušovanie:** CaCl_2

Výsledky

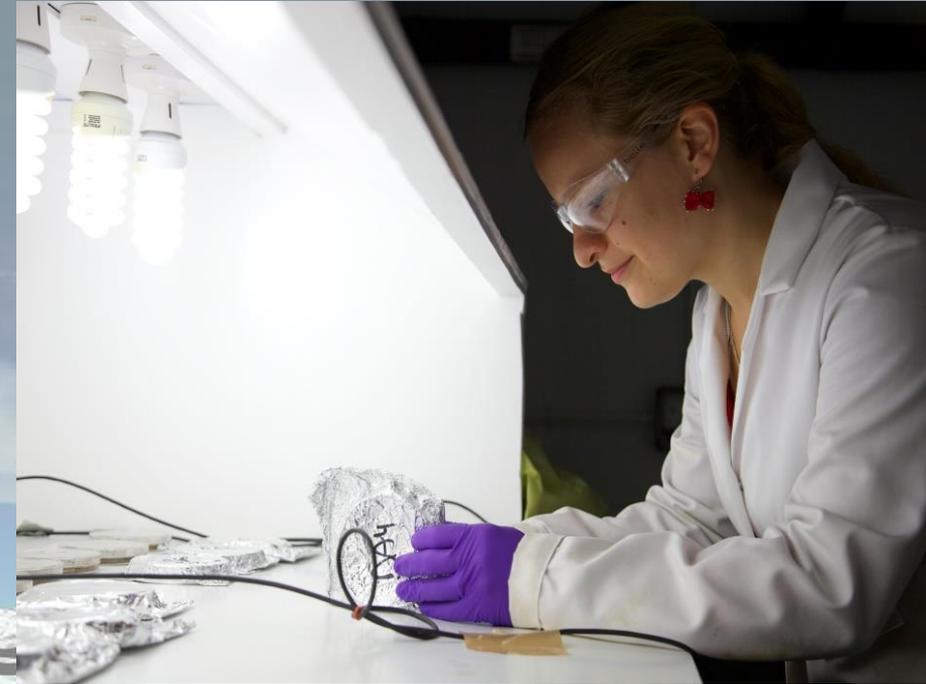

Doktoradský výskum na University of Bristol

Dôsledky

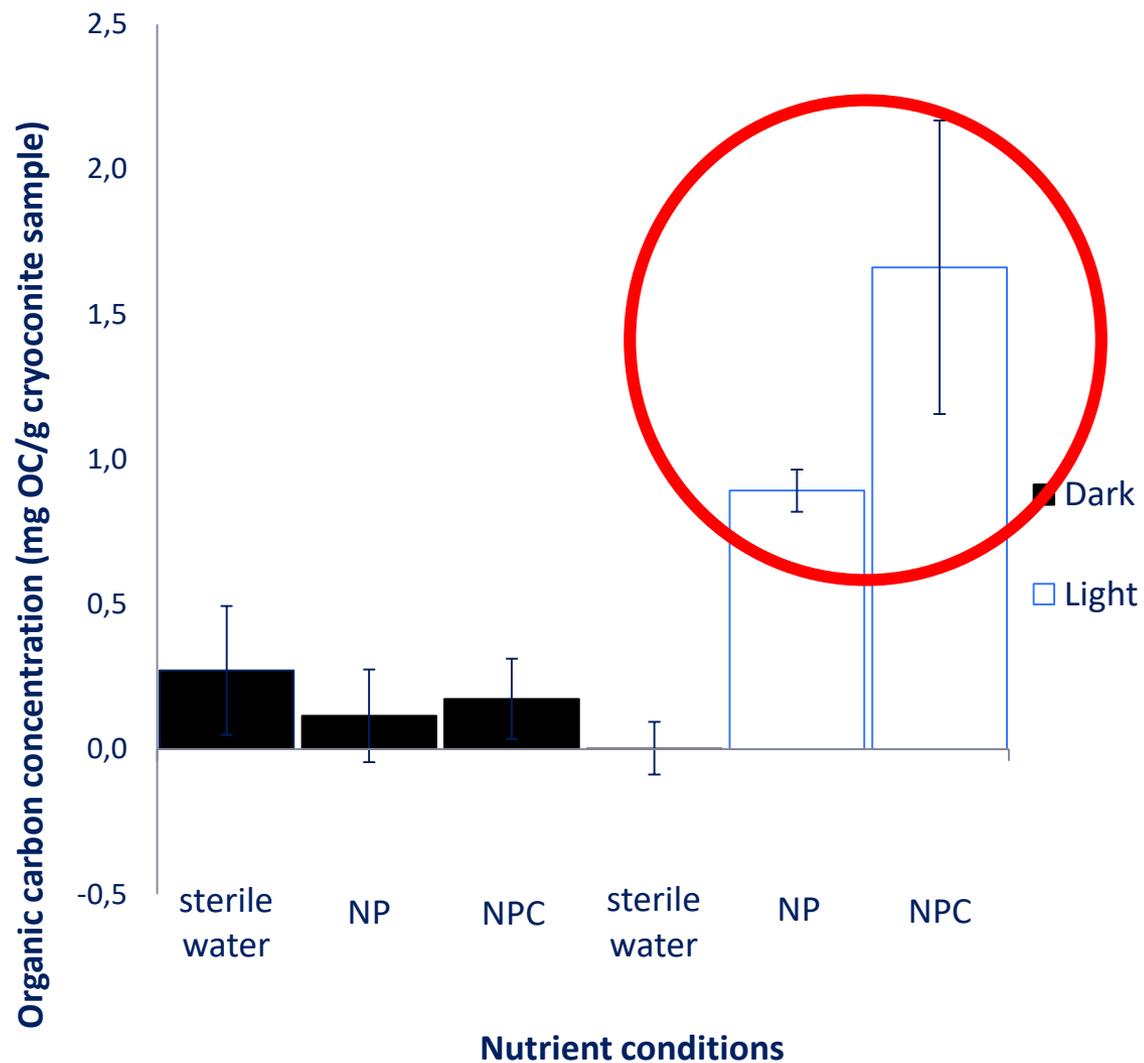
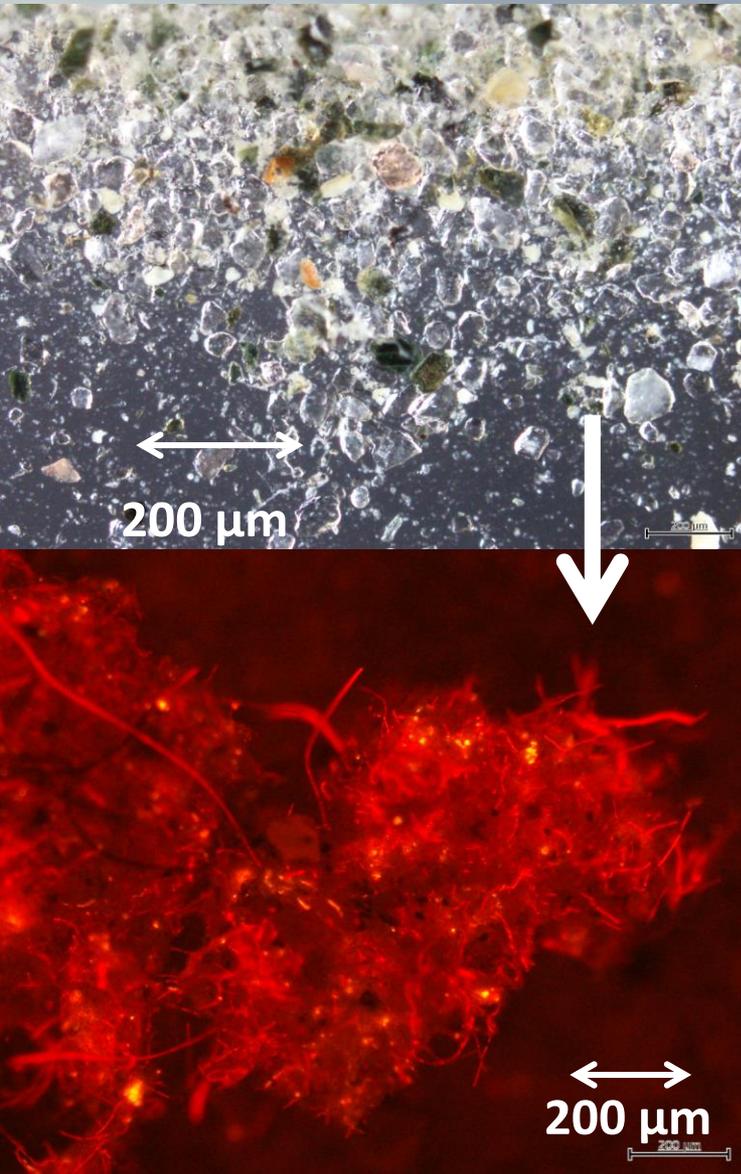
- Biochémia a mikrobiológia
- Globálne otepľovanie
- Teória „snehovej gule“
- Astrobiológia

‘Kryokonitový kastról’

Zhromažďovanie organických látok

Musilova *et al.*, 2016

Výskum povrchu ľadovcov

Výskum pod ľadovcami

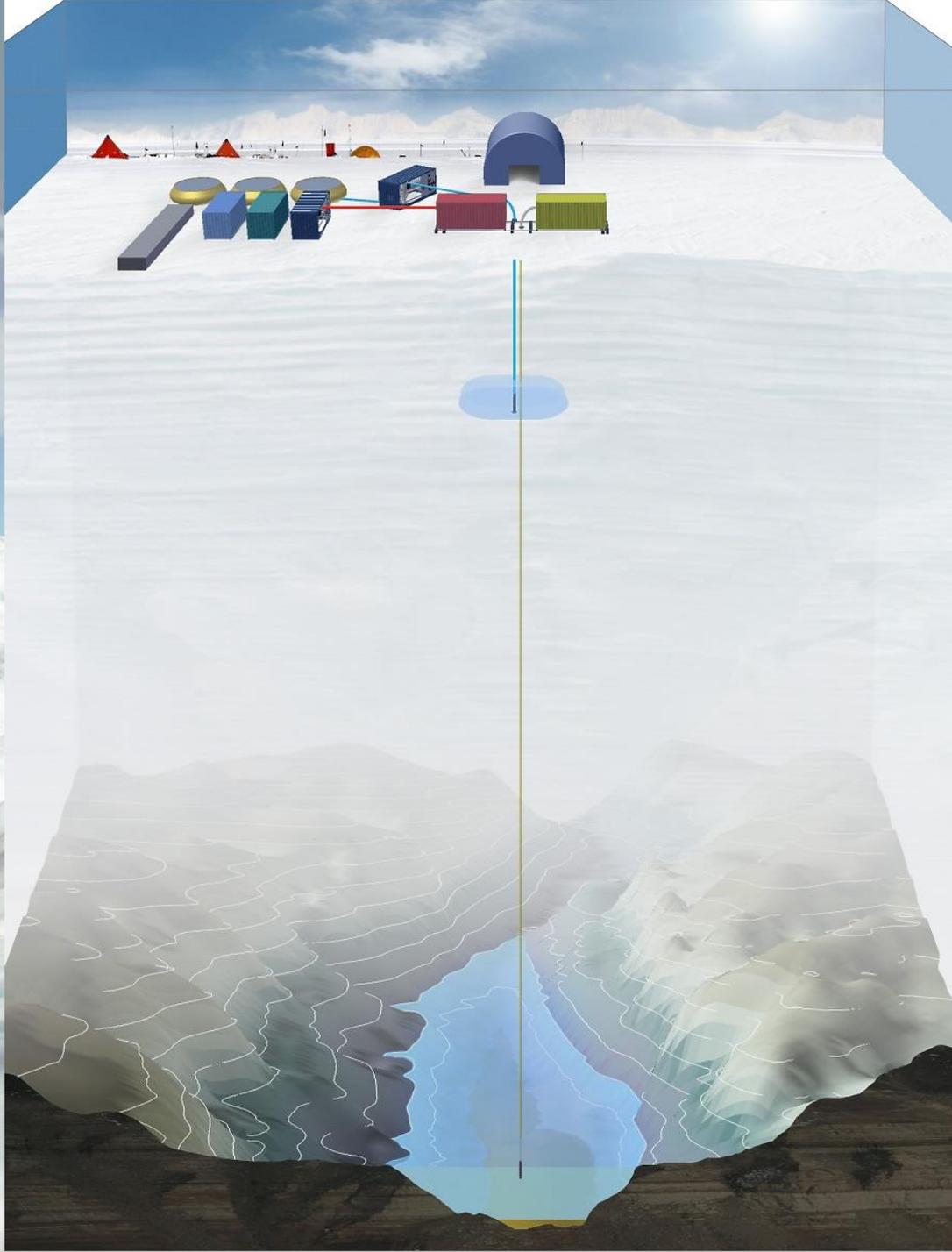

- **Nepriame metódy:**
  - rhodaminové farbivo
  - Plyny a chemikálie (SF6)
  - malé sensory and inštrumenty

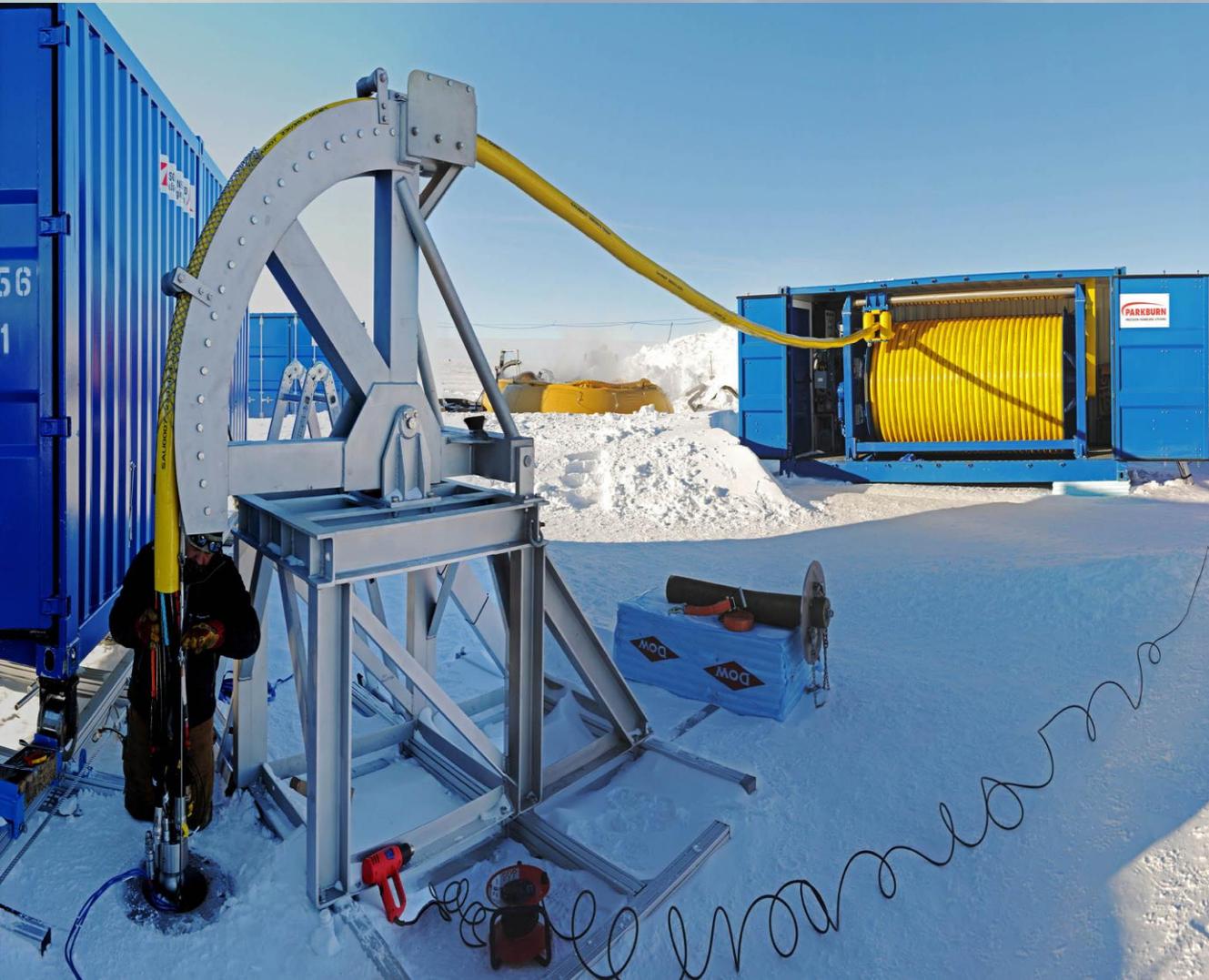

Jazero Ellsworth Antarktída

- **Priama metóda:**
- Vrtat' ~3.4 km do ľadu
- Expedícia v 2012

Vrť do Antarktického ľadovca

- Neúspech
- Ďalšie 2 misie: Jazero Whillans (USA) a Vostok (Rusko)

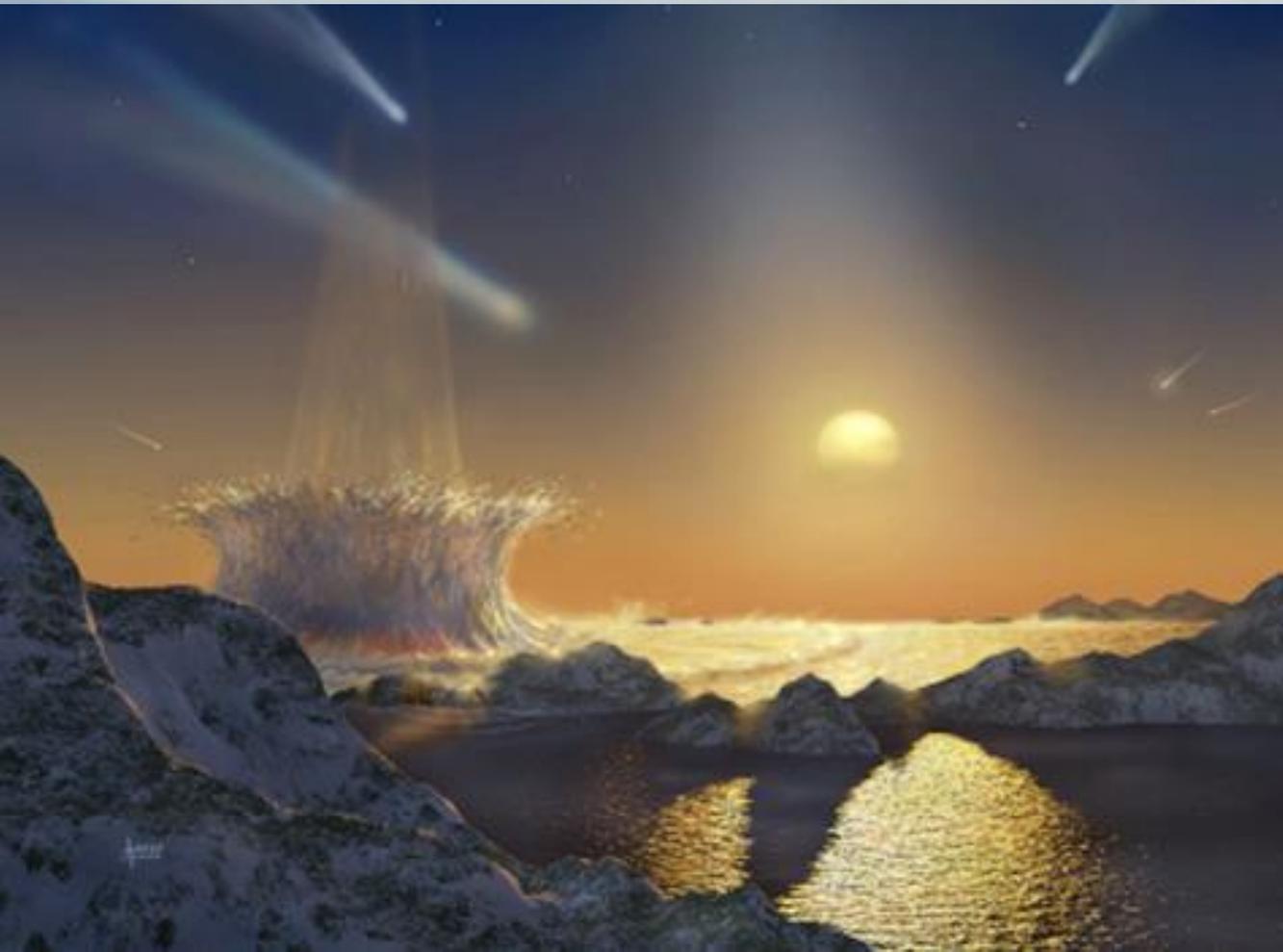
Pôvod života

- **Snowball Earth:**
  - Epizódy (~2220-640 Ma)
„snehovej gule“
  - Extrémofily zo studených prostredí

Iné teórie

- Neskoré veľké bombardovanie (pred ~4.1 až 3.8 miliardami rokov)

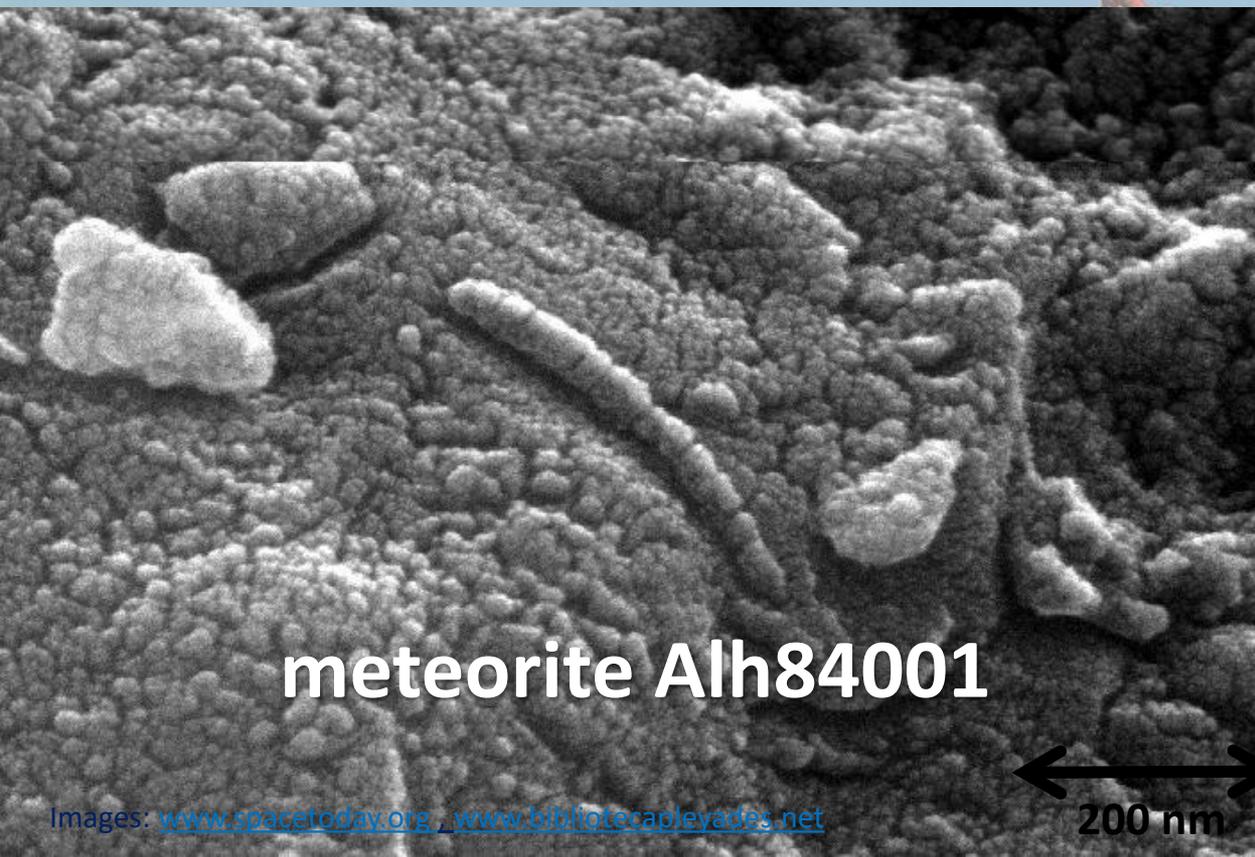

- Možné útočiská pre život:
  - hydrotermálne prieduchy
  - pod zemou
- „RNA world“

Mimozemský pôvod?

- Panspermia
- Mars bol podobný Zemi pred ~3 miliardami rokov

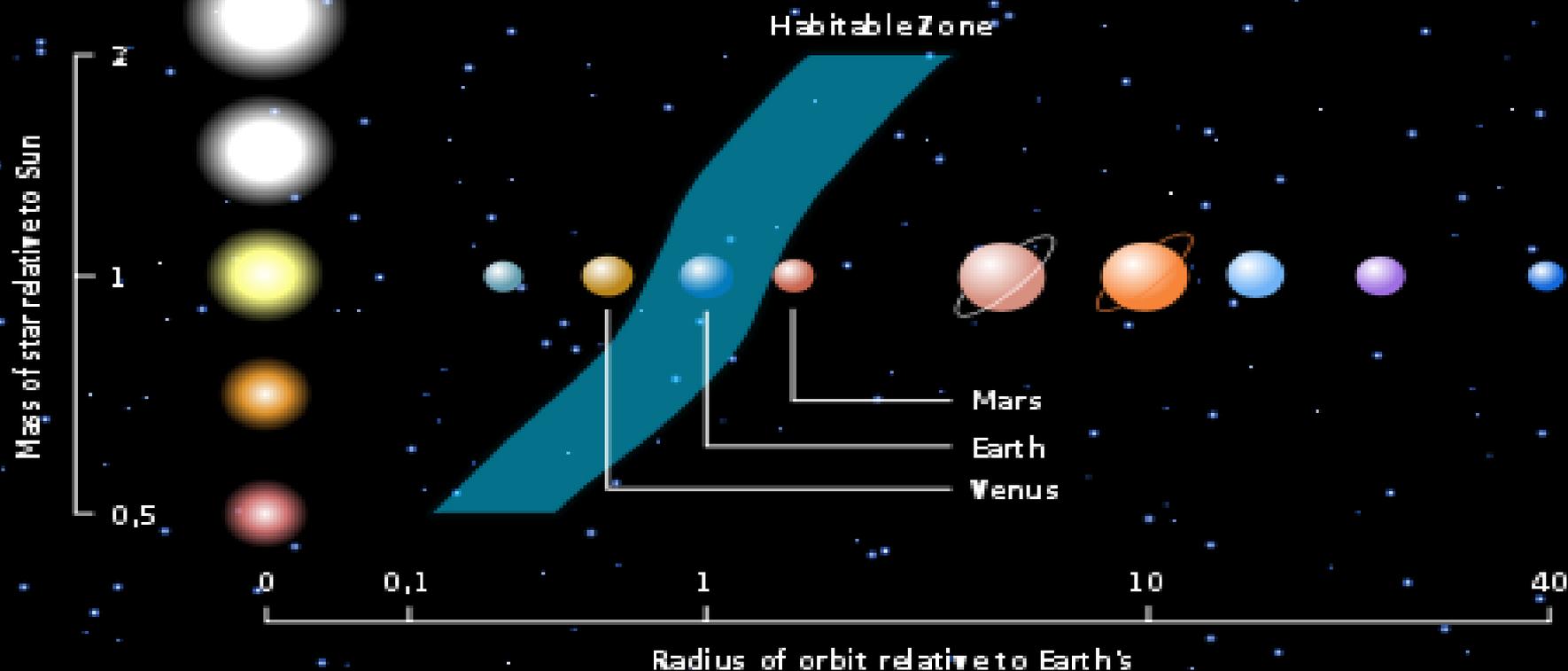
meteorite Alh84001

200 nm

Hypotéza zriedkavej Zeme

- Extrémne nepravdepodobná kombinácia astrofyzických a geologických náhod
- napr. Zem je v zóne „zlatovlásky“, má mesiac a život prekonal veľa masových vyhynutí

Inteligentný život?

- **Drakova rovnica:** vypočítať počet inteligentných foriem mimozemských civilizácií vo vesmíre

$$N = R_* \cdot f_p \cdot n_e \cdot f_\ell \cdot f_i \cdot f_c \cdot L$$

- N = the number of civilizations in our galaxy
- R_* = the average number of star formation per year in our galaxy
- f_p = the fraction of those stars that have planets
- n_e = the average number of planets that can potentially support life per star that has planets
- f_ℓ = the fraction of planets that could support life that actually develop life at some point
- f_i = the fraction of planets with life that actually go on to develop intelligent life (civilizations)
- f_c = the fraction of civilizations that develop a technology that releases detectable signs of their existence into space
- L = the length of time for which such civilizations release detectable signals into space

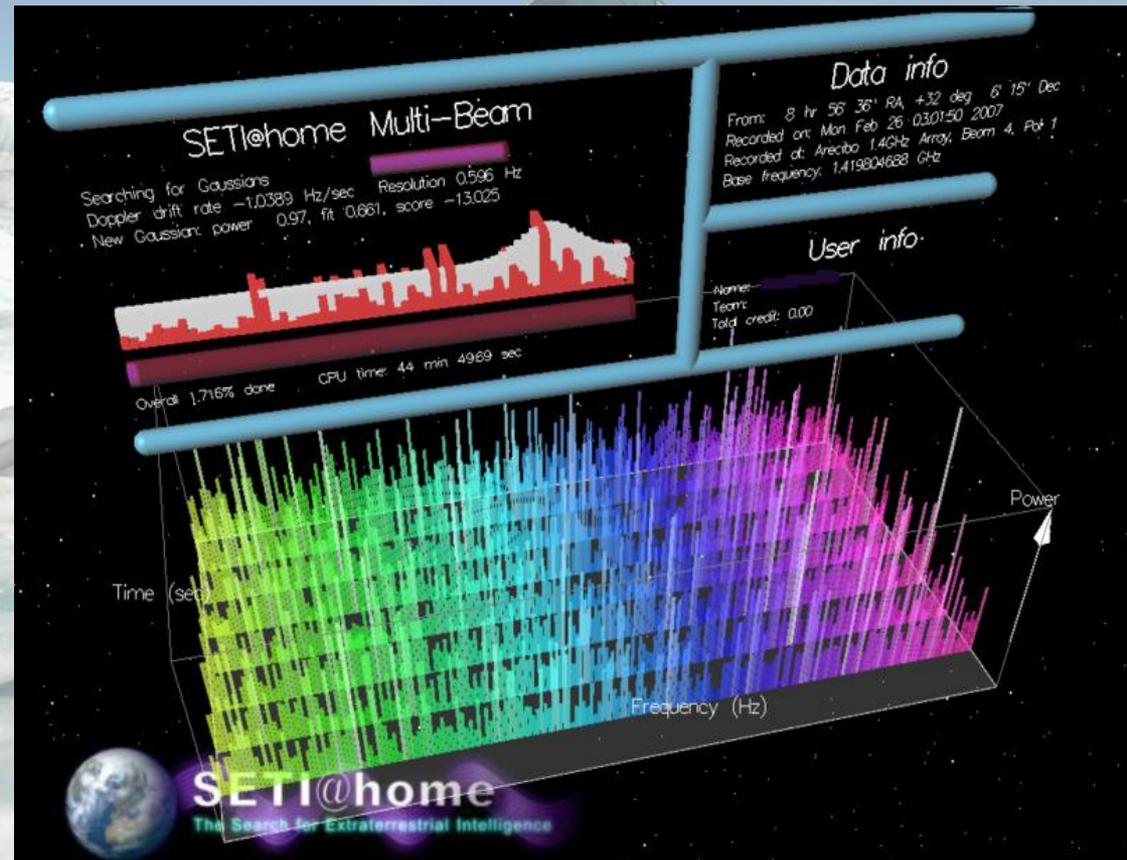
Fermiho paradox

- rozpor medzi vysokou pravdepodobnosťou existencie mimozemských civilizácií a tým, že zatiaľ nie je akýkoľvek dôkaz o kontakte s nimi
- Možné vysvetlenia:
  - (1) mimozemské civilizácie sú zriedkavé
  - (2) jednoducho sme ich zatiaľ ešte nenašli
  - (3) nehľadáme ich správne
  - (4) nechcú nás kontaktovať

SETI

(Search for Extraterrestrial Intelligence)

- projekt hľadania mimozemských civilizácií
- financovaný zo súkromných zdrojov
- „odpočúvanie“ oblohy na širokom spektre rádiových vln a analýza týchto signálov

Kritika SETI

- **Limitované vyhľadávanie**
- **Messaging to Extraterrestrial Intelligence (METI):**
  - Posielanie signálov pre mimozemšťanov

Pioneer 1 a 2, Voyager 1 a 2 (v 70. rokoch 20. storočia): zlaté plakety a platne

Budúcnosť ľudstva?

THE MARS SOCIETY

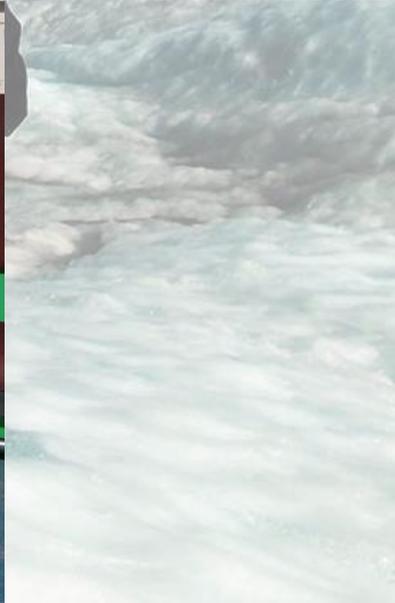

- Mars Analog Research Station Program

- Flashline Mars Arctic Research Station (FMARS)
- Mars Desert Research Station (MDRS)
- Spolupráca s NASA, ESA, atď

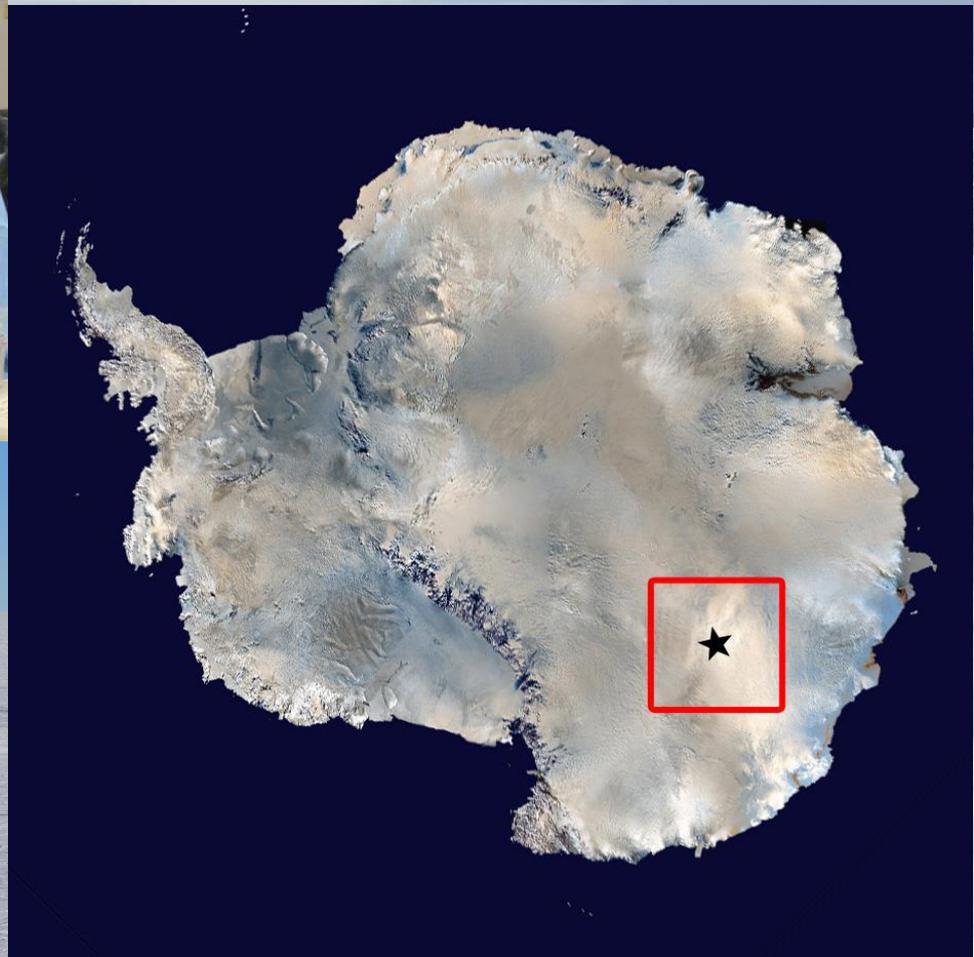

„Marsonauti“

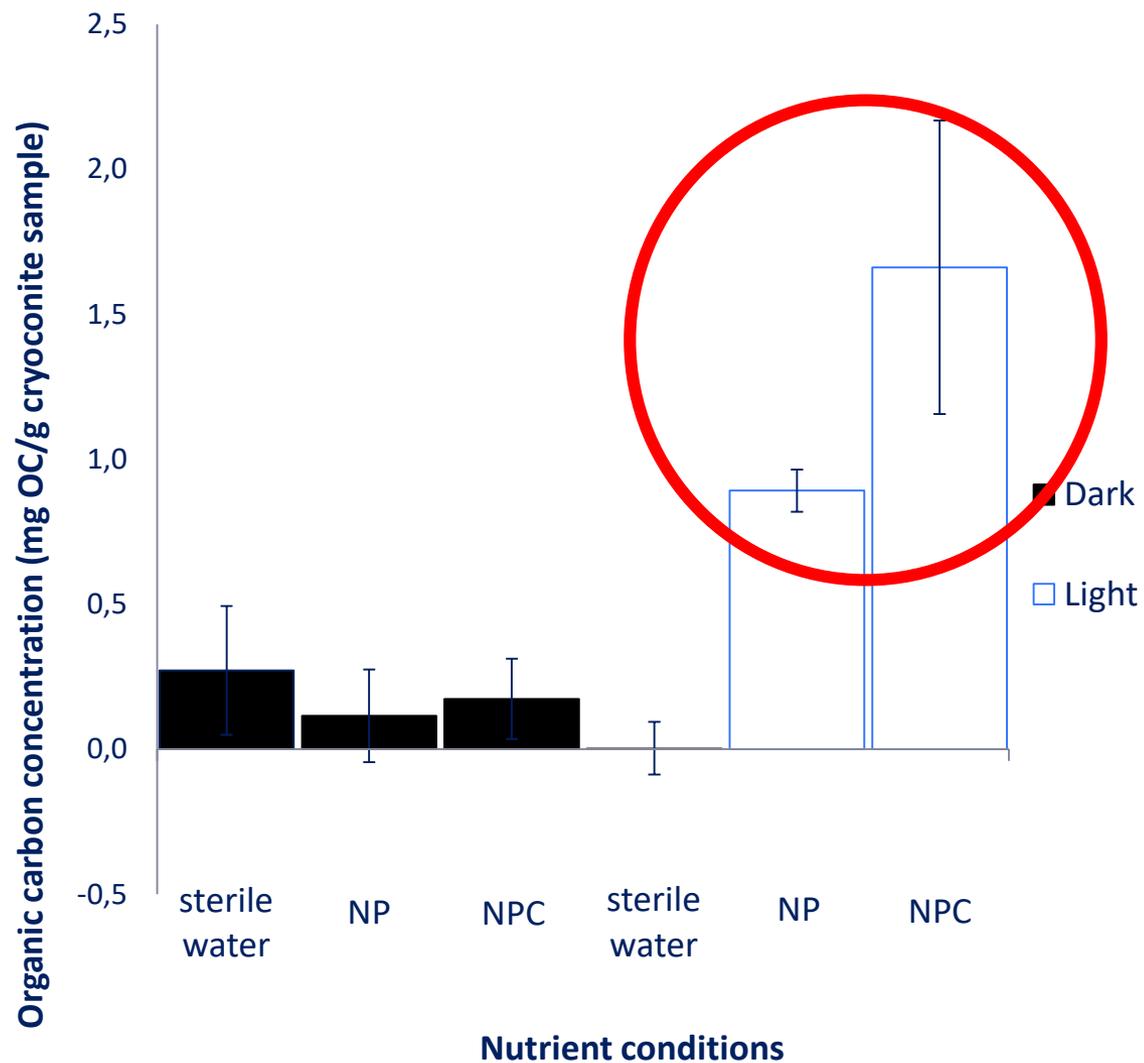
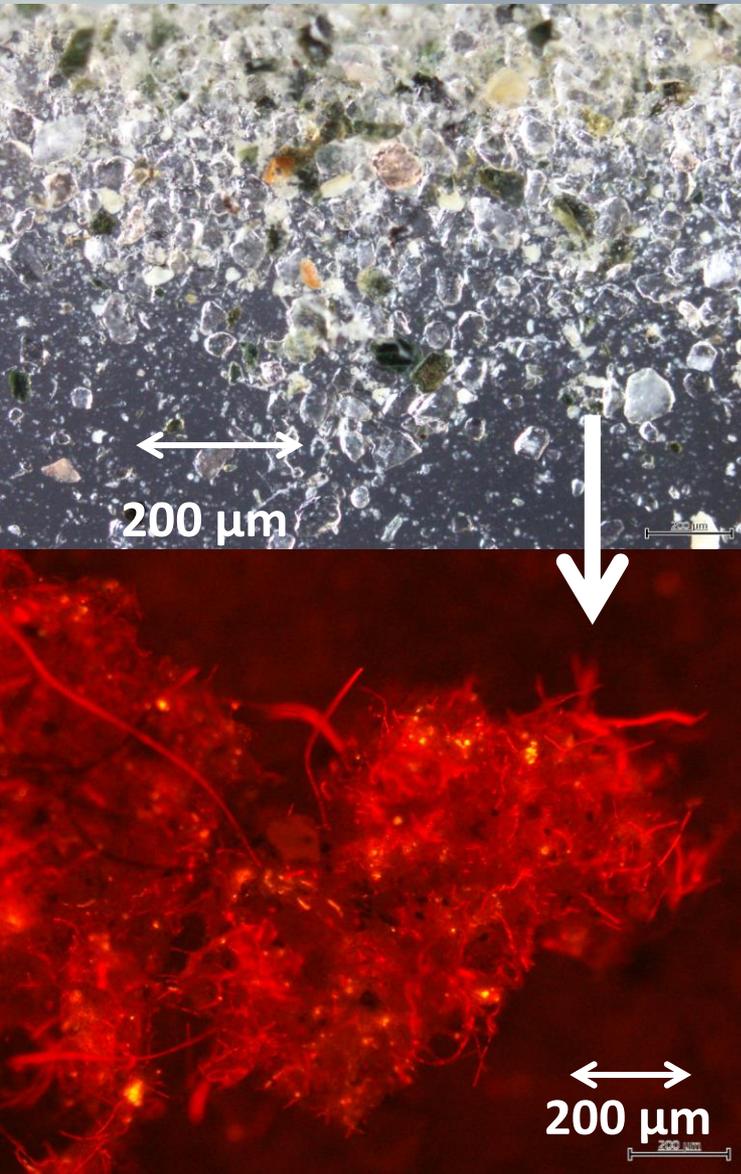
Tele-chirurgie

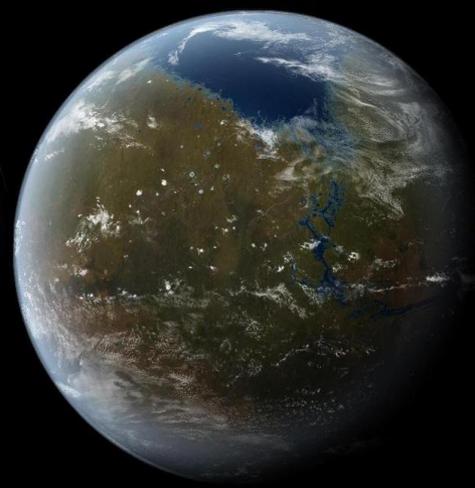
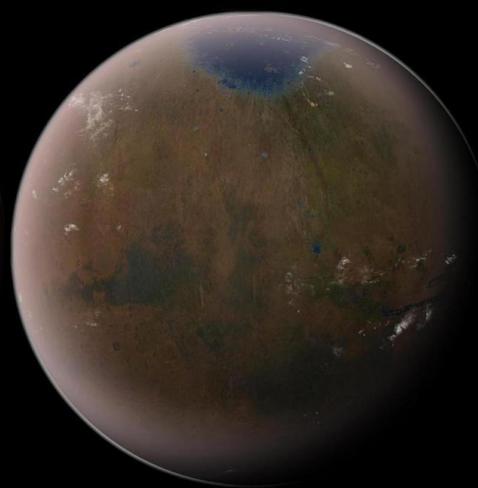
Skupinové projekty

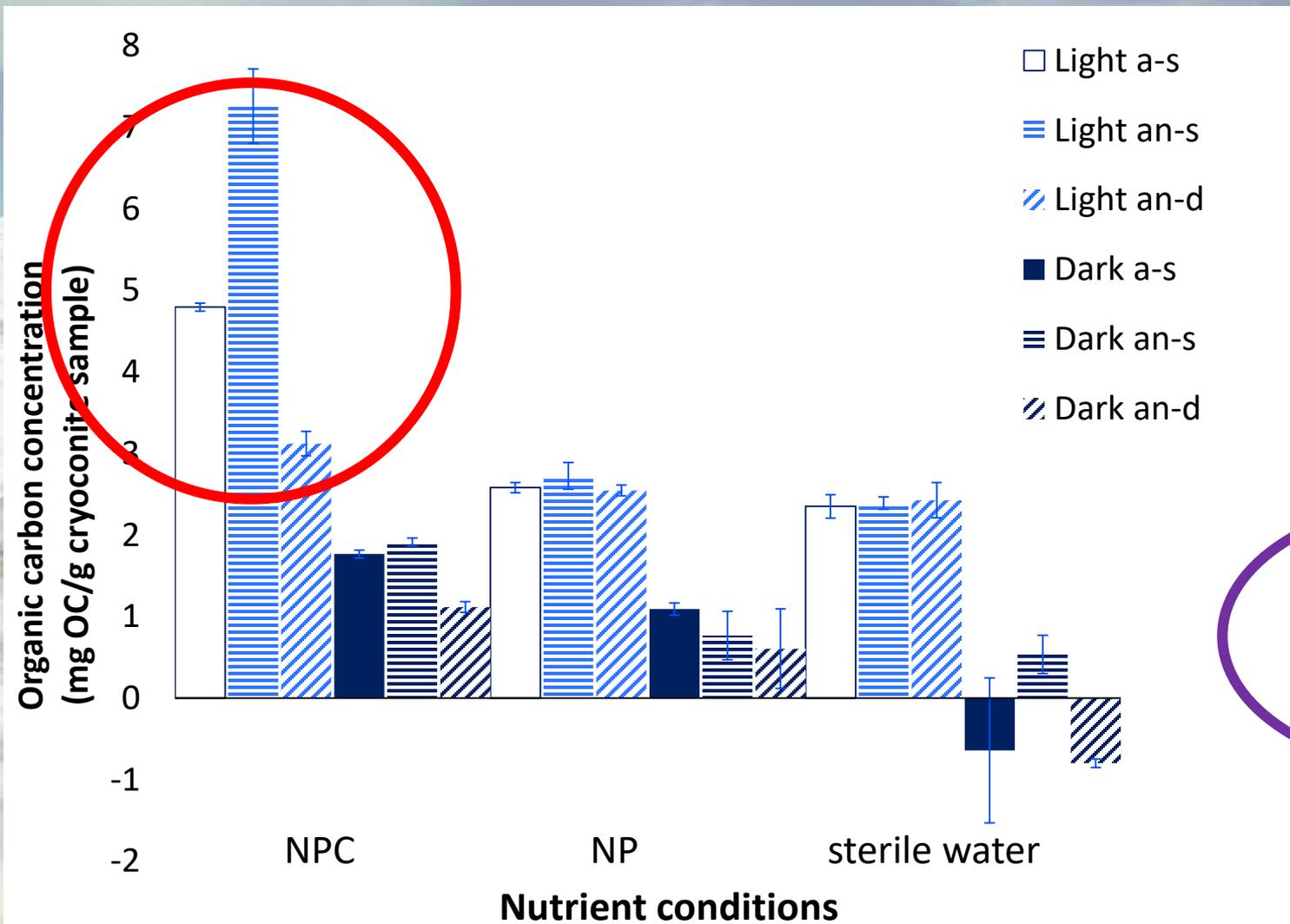
Zhromažďovanie organických látok

“terraformovanie” Marsu

Bohatá výroba a recyklovanie organických látok

uvolňovanie metánu

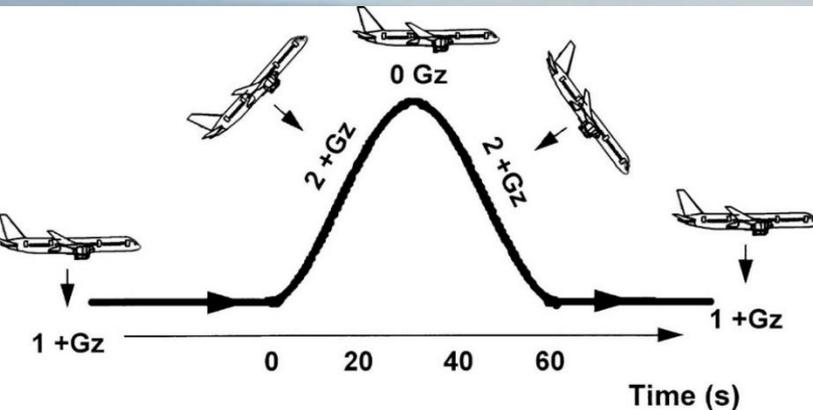
Ďaleko v budúcnosti...

- teraformovanie Marsu:
  - 100 – 10000 rokov
  - paradox s ochranou planét
- Mnoho technických a zdravotných problémov, ktoré treba ešte doriešiť

Nové odbory astrobiológie

- Parabolické lety
- Biologické experimenty vo vesmíre (ISS, cubesats, atď.)

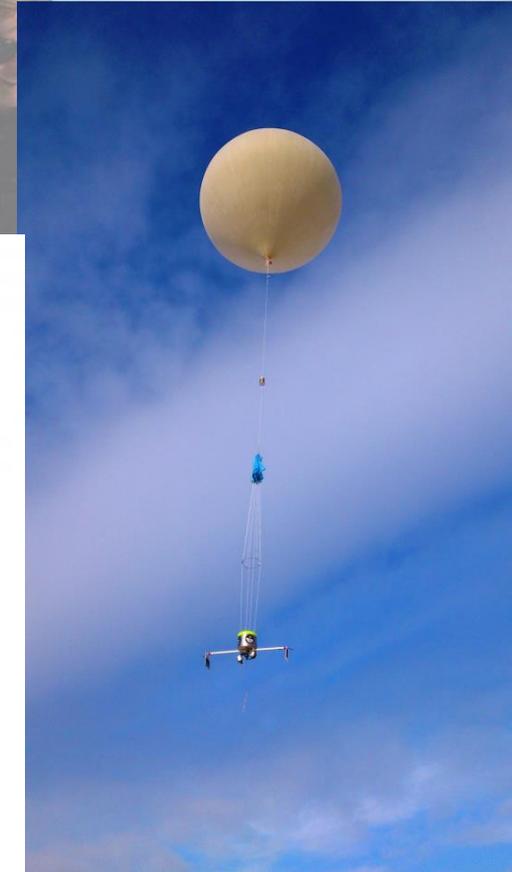
Nové odbory astrobiológie – na Slovensku

- Stratosferické lety
- Sub-orbitálne rakety

Suborbitálna raketa ARDEA 2B

Vzletová hmotnosť:	20 kg
Max. výška letu:	40 km
Ťah motora:	4 kN
Užitočné zaťaženie:	0,5 kg

Nové odbory astrobiológie – na Slovensku

Zhrnutie:

Astrobiológia je na dobrej ceste k zodpovedaniu troch základných otázok:

- 1) Odkiaľ pochádzame?
- 2) Aká je naša budúcnosť mimo Zeme?
- 3) Sme sami vo vesmíre?

Ďakujem Vám za Vašu pozornosť!

